

El Rey se muere

d'Eugène Ionesco

Direcció i espai escènic **José Luis Gómez**

El Teatro de la Abadía s'instal·la a la Sala Fabià Puigserver durant 10 dies per mostrar la seva visió del clàssic de Ionesco. Un versió servida pel prestigiós José Luis Gómez que torna a visitar Barcelona amb un dels seus muntatges.

Teatre Lliure - Sala Fabià Puigserver (de l'1 al 10 de juny de 2004)

El Rey se muere

d'**Eugène Ionesco**

Direcció i espai escènic **José Luis Gómez**

Traducció **Antonio Martínez Sarrión** / Escenografia **Elisa Sanz** / Vestuari **Pepe Rubio** / Il·luminació **José Manuel Guerra** / Espai sonor **Juan Manuel Artero**

Intèrprets

José Luis Alcobendas	El Médico, Cirujano, Verdugo, Bacteriólogo, Astrólogo
Jesús Barranco	El Alabardero
Elisabet Gelabert	La Reina María, segunda esposa del Rey
Inma Nieto	Julieta, Asistent, Enfermera
Francesc Orella	Berenguer I, el Rey
Susi Sánchez	La Reina Margarita, primera esposa del Rey

Ajudant de direcció **Carlos Aladro** / Ajudant d'escenografia i vestuari **Deborah Macías** / Assistent de direcció **Maria Xosé Noia** / Ajudant de producció **Henar Montoya**

Realització d'escenografia **Pinto's** / Realització de vestuari **Cornejo** / Disseny de joies **Paloma Canivet** / Util·leria **Teatro de La Abadía-Albahaca** / Maquillatge i perruqueria **Nines Rivera Mauri** / Mestre de ball **Marta Sainz Toledo** / Mecanismes – Invents **Eduardo García** / Estudi de so **Javier Almela – Teatro de La Abadía** / Disseny gràfic **Gara Koan** / Fotografia **Ros Ribas**

I els equips del **Teatre Lliure** i del **Teatro de La Abadía**

Coproducció **Teatro de La Abadía, Teatro Cuyás de Las Palmas, Teatro Calderón de Valladolid** i **Teatro Arriaga**

El **Teatro de La Abadía** és una fundació cultural participada per la **Comunidad de Madrid**, el **Ministerio de Educación y Cultura** i el **Ayuntamiento de Madrid**

Nuestro Rey se muere

A primera vista “El rey se muere”, de Eugéne Ionesco, se muestra como el más grande y contundente poema dramático escrito sobre el propio morir. La escritura de Ionesco bebe en el surrealismo y sus fuentes oníricas, tornándose mas poemática que dramática, abriendo cauces inesperados a la percepción de lo real, a la libre capacidad asociativa del espectador.

Desde las primeras lecturas sentí que la increíble densidad de las situaciones que vive el “rey muriente” tenía más acentos de sueño que de vigilia. Y traté de “soñar” la partitura más cerca del hombre contemporáneo que de la fantasía gótica que, de salida, propone Ionesco.

Nuestro Berenguer, herido de muerte su corazón, vive su morir soñándose monarca de un reino de pacotilla, roído por la desidia y el desastre ecológico y humano, entre melodías triviales, voces de grandes almacenes y recuerdos de consumo ilimitado. Berenguer es, hasta casi el final, presa del ego más terrible, y sólo la ayuda de Margarita le facilitará la aceptación y el desapego.

Tal vez podría encontrarse una posibilidad de paz, entendiendo que atacar o destruir al otro, a los otros, no es sino una expresión de nuestro miedo a la desaparición, a ser destruidos. Quizás la reflexión sobre nuestra propia muerte aliviara la tendencia destructora hacia nuestro alrededor. El extraordinario valor del texto de Ionesco como reflexión sobre el morir, alcanza a la generalidad, a la humanidad del siglo XXI, cosida de miedos y apegos.

Y lo que el público quizás pueda ver con su mirada interior, en este espectáculo del Teatro de La Abadía, sea la lucha del ego de Berenguer — cualquiera de nosotros — que se defiende y cornea cual rinoceronte alado, tratando de esquivar el acoso implacable de la Reina Margarita; un San Jorge femenino, vestido por Balenciaga que, con secreto amor, no le dará cuartel hasta el final. Un cuento necesario.

José Luis Gómez

La vida d'un Rei, la mort de l'home

El Rey se muere de Ionesco és una de les metàfores dramàtiques més profundes i implacables sobre la vida i la mort del ser humà que ha produït el teatre universal. Des de la seva estrena l'any 1962, cada generació ha tornat a interpretar aquest text a través d'innombrables i diferents posades en escena, indagant en aquest assaig sobre l'aprenentatge i l'acceptació de la mort. Una obra i un personatge amb els que s'han batut, en obligat duel, els millors directors i actors del teatre mundial.

Ionesco se serveix del seu personatge arquetípic, Berenguer, i el converteix en el rei d'una imaginària i atemporal cort gòtica, on un matí apareixen la seva primera dona, el seu metge, la seva actual esposa, la seva criada i el seu alabarder, per tal de comunicar-li la notícia de la seva mort imminent. A partir d'aquí, assistim a una cerimònia, a un tortuós camí cap a la mort, a la que Berenguer es resisteix amb totes les seves forces.

La Abadía, de la mà de José Luis Gómez, s'enfronta un altre vegada a la posada en escena d'un text dramàtic essencial, que continua la nostra indagació, iniciada la passada temporada amb *El Rey Lear*, sobre *La edad y el trono, el tiempo y el poder*.

José Luis Gómez

Entre 1960 i 1964 es diploma com a actor a l'Institut d'Art Dramàtic de Westfàlia, Bochum (Alemanya Federal) i segueix cursos de teatre i moviment amb Jacques Lecoq a París. Des de 1964 fins 1970 passa pels principals teatres de la República Federal Alemanya com a actor, mim, i, més tard, director de moviment: Gelsenkirchen, Nürenberg, München, Frankfurt, Düsseldorf, etc.

Amb espectacles de creació pròpia, dramaturgies de mim noves que canvien radicalment la idea de pantomima i mim que llavors estava de moda, és convidat als Festivals Internacionals de Zürich, Praga, Basilea, Frankfurt...

Participa en pel·lícules com a actor per a la televisió i s'emeten reiteradament enregistraments de ls seus mimodrames.

En 1971 la seva trobada amb Jerzy Grotowski a Wroclaw, Polònia, precipita la seva tornada a Espanya. Fins 1975 produeix, dirigeix i actua en obres com **Informe para una academia** de Kafka, **Gaspar** de Handke, **Lisístrata** d'Aristòfanes, **Mockinpott** de Peter Weiss, **Woyzeck** de Büchner, recurrent els escenaris espanyols i de l'Amèrica Llatina. **La resistible ascensió de Arturo Ui** de Brecht, com actor en teatre; i la pel·lícula **Pascual Duarte**, que protagonitza, marquen una fita en la seva carrera. Els anys següents actua ininterrompudament en cine a las ordres de Jaime de Armiñán, Enrique Brasó, Jaime Chávarri, Manuel Gutiérrez Aragón, Joseph Losey, Gonzalo Suárez, Carlos Saura.

En 1978, després d'una prolongada estada d'estudi a Nova York amb Lee Strasberg, assumeix la direcció del Centro Dramático Nacional amb Núria Espert i Ramón Tamayo, i dos anys més tard la del Teatro Español de Madrid. Els espectacles d'aquesta etapa que li agrada recordar són: **Bodas que fueron famosas de pingajo y la fandanga**, de Rodríguez Méndez, **La velada en Benicarló** de Manuel Azaña, i **La vida es sueño** i **Absalón** de Calderón de la Barca. **El mito de Edipo Rey** sota la direcció de Stravros Doufexis i **Juicio al padre** de Kafka assenyalen la seva tornada a l'activitat privada, fora dels teatres institucionals.

Torna al cinema amb *Los pazos de Ulloa* de Gonzalo Suárez per a T.V.E., *Remando al viento*, del mateix director; *La estanquera de Vallecas* de Eloy de la Iglesia; *Las dos orillas* de J. Sebastián Bollaín i *Luces i sombras* de J. Camino.

En la temporada 1989-90 interpreta **Hamlet** de Shakespeare, paper que protagonitza sota la direcció de José Carlos Plaza, en el CDN.

Els espectacles teatrals que ha dirigit durant aquesta època són **Bodas de sangre** de García Lorca, **¡Ay, Carmela!** de Sanchis Sinisterra, que també protagonitza i **Azaña, una pasión española**, adequació per l'escena de texts de Don Manuel Azaña.

En 1991 roda amb Pilar Miró **Beltenebros** en el paper del mateix nom; i teatralment dirigeix **Quimera de amor de Don Perlimplín con Belisa en su jardín**, de García Lorca.

En 1992 dirigeix i produeix *Lope de Aguirre, traïdor* de Sanchis Sinisterra i "*La vida es sueño*" de Calderón de la Barca para el Teatro del Odeón en París. A l'any següent dirigeix *Carmen* de Bizet per a l'Òpera de la Bastilla de París.

Els últims anys s'ha immers en la concepció i direcció del **Teatro de La Abadía**, que va veure la llum el 1995 amb el *Retablo de la Avaricia, la Lujuria y la Muerte* de Valle-Inclán, al que seguirien *Castillos en el aire* de Fermín Cabal i *Entremeses* de Cervantes, en codirecció amb Rosario Ruiz Rodgers. Torna als escenaris en 1997, després de gairebé deu anys d'absència com a actor, amb *Las sillas*, de Ionesco, junt a Verónica Forqué i sota la direcció de Carles Alfaro. En 1998 interpreta el paper de Puntilla al *El señor Puntilla y su criado Matti*, de Brecht, dirigida per Rosario Ruiz Rodgers.

Inicia l'any 2000 dirigint *Baraja del rey Don Pedro* de Agustín García Calvo i la temporada 2001-2002 amb *Mesías*, de Steven Berkoff. El mes febrer de 2002 estrena *Defensa de dama*, de Isabel Carmona i Joaquín Hinojosa, amb Ana Belén, Juan José Otegui i Antonio Valero, espectacle més tard de gira per Espanya amb Rosa Manteiga, Juan José Otegui i Ernesto Arias com a intèrprets. En novembre de 2002 estrena *Memoria de un olvido (Cernuda 1902-1963)*, dirigida e interpretada per ell mateix i acompanyat per Israel Elejalde, muntatge que se seguirà veient en la gira per l'Estat espanyol al costat de Miguel Cubero, i paral·lelament a *Azaña, una pasión española*. Acaba de rodar, a més, una pel·lícula sobre els crims de Puerto Hurraco —*El séptimo día*— sota les ordres de Carlos Saura.

Entre els premis que ha rebut cal esmentar:

- Gran Premio de Interpretación Masculina del Festival de Cine de Cannes, Francia, en 1976 per *Pascual Duarte*.
- Premio Cronistas de Teatro de la Ciudad de México en 1976 per *Woyceck*.
- Premio al Mejor Espectáculo Extranjero en Montevideo en 1985 per *Bodas de sangre*.
- Premio Nacional de Teatro pel conjunt del seu treball en 1988.
- Premio Andalucía de Teatro 1992.
- Premio Villa de Madrid 1999 "Ricardo Calvo" per la seva interpretació a *Las sillas* i *El señor Puntilla y su criado Matti*.
- Cavaller de l'Ordre de les Arts y les Lletres, atorgada pel Ministre de Cultura de la República Francesa (1997).
- Cavaller de l'Ordre del Mèrit de la República Federal Alemanya, concedit pel President de la República Federal de Alemanya (1997).
- Medalla de Oro del Círculo de Bellas Artes per la seva trajectòria teatral (2001).

